

Jätehuoltoviranomaisen toiminnan suunnittelu ja talousarvion valmistelutilanne vuodelle 2027

Savo-Pielisen jätelautakunta 22.10.2026
7425/02.02.00/2026

Valmistelijat / lisätiedot:
ympäristöpäällikkö Saija Pöntinen, puh. 044 718 5066
etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

ympäristöpäällikkö Saija Pöntinen

Jätelautakunta hyväksyy jätehuollon viranomaispalvelujen toiminnan painopisteet ja merkitsee tiedoksi talousarvioluonnoksen vuodelle 2027.

Päätös

Selostus

Kunnan toiminnan on oltava tavoitteellista ja suunnitelmallista. Kuntalain 110 §:n mukaan valtuuston on hyväksyttävä vuoden loppuun mennessä seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio, jossa hyväksytään kunnan toiminnan ja talouden tavoitteet. Jätehuollon viranomaispalvelujen osio sisältyy Kuopion kaupungin elinvoiman toimialan talousarvioon.

Kuopion kaupungin talousarvioprosessissa lautakunnat antavat talousarvioesityksen kaupunginhallitukselle. Vaikka jätehuollon viranomaispalvelujen toiminta on alueellista toimintaa ja muodostaa oman kokonaisuuden, senkin talousarvio sisältyy kaupunkirakennelautakunnan kaupunginhallitukselle antamaan talousarvioesitykseen. Jätelautakuntaa sitoo tässä esityksessä se, että jätehuollon viranomaispalvelujen nettotulos on nolla eli kustannukset katetaan kuntien tekemän sopimuksen mukaisesti jätemaksuilla.

Jätelautakunnassa käsitellään nyt jätehuollon viranomaispalvelujen talousarvioluonnos ja toiminnan painopisteet. Sen jälkeen, kun Kuopion kaupunginvaltuusto tekee talousarviosta päätöksen 16.11.2026, lautakunnat hyväksyvät toimialojen käyttösuunnitelmat, joissa määritellään talousarvion mukaisten rahojen käyttö. Jätelautakunta hyväksyy osaltaan jätehuollon viranomaispalvelujen käyttösuunnitelman, johon voidaan tehdä tarvittaessa muutoksia talousarvioluonnokseen nähden.

Jätehuoltoviranomaisen toiminta-ajatus

Savo-Pielisen jätelautakunta vastaa jätelain mukaisista jätehuollon järjestämisen viranomaistehtävistä sekä kuntien yhdessä sopimista jätehuollon seuranta- ja kehittämistehtävistä. Lautakunta luo päätöksillään edellytykset toimivalle, yhdenvertaiselle, asiakaslähtöiselle ja ympäristövastuulliselle jätehuoltojärjestelmälle sekä edistää osaltaan kiertotalouden toteutumista toimialueellaan.

Jätehuoltoviranomainen seuraa alueellaan kunnan vastuulle kuuluvan jätehuollon toteutumista varmistaen, että asuin- ja vapaa-ajan kiinteistöillä sekä kuntien hallinto- ja palvelutoiminnan kiinteistöillä on käytettävissään jätelainsäädännössä edellytetyt jätehuoltopalvelut. Samalla huolehditaan siitä, että jätteiden lajittelu, erilliskeräys ja muut jätehuoltopalvelut järjestetään voimassa olevien määräysten mukaisesti.

Toiminnan tavoitteena on hoitaa viranomaistehtävät asiantuntevasti, vaikuttavasti, sujuvasti ja tasapuolisesti. Hakemukset, ilmoitukset ja muut yhteydenotot käsitellään palvelulupauksia noudattaen sekä ratkaistaan lainsäädännön ja jätelautakunnan hyväksymien linjausten mukaisesti.

Toimintaympäristö ja sen muutokset

Kunnallisen jätehuollon toimintaympäristöön kohdistuu jatkuvia muutoksia ja merkittävää epävarmuutta johtuen valmisteilla olevista jätelainsäädännön uudistuksista. Lainsäädäntömuutosten lopullinen sisältö on vielä osin avoin, mutta selvää on, että ne tulevat vaikuttamaan sekä kunnallisten jätehuoltopalvelujen tuottamiseen että viranomaistehtävien hoitamiseen.

Jätelakiin on valmisteltu muutoksia, joiden tavoitteena on parantaa jätealan kilpailuneutraliteettia ja avata markkinoita rajoittamalla kunnallisten jäteyhtiöiden toimintaa kilpailluilla markkinoilla. Samalla kunnan toissijaista jätehuoltopalvelua (TSV-palvelu) koskevaa sääntelyä on tarkoitus tarkentaa siten, että palvelun tarjoaminen rajautuisi nykyistä selvemmin markkinapuutetilanteisiin. Muutokset voivat vaikuttaa merkittävästi kunnallisten jäteyhtiöiden toimintaedellytyksiin, palveluvalikoimaan ja asiakaskuntaan.

Edellä esiin tuotujen muutosten lisäksi jätelakiin ollaan tekemässä muutoksia, joiden tavoitteena on edistää kierrätystä, parantaa jätteiden lajittelua ja lisätä erilliskeräystä. Lisäksi ollaan tarkastelemassa jäteasetuksen mukaisia erilliskeräysvelvoitteita. Kunnille kohdistuu mm. uusia neuvonta- ja tiedotusvelvoitteita sekä mahdollisesti laajempia erilliskeräysvelvoitteita.

Näiden muutosten lisäksi jätelainsäädäntöä on tarkoitus kehittää vaiheittain kohti laajempaa kiertotalouslakia. Uudistuksen myötä eri toimijoiden vastuut ja toimintamallit voivat muuttua merkittävästi lähivuosina.

Lainsäädäntömuutokset edellyttävät jätehuoltoviranomaiselta toimenpiteitä, kuten jätehuoltomääräysten, taksojen ja viranomaiskäytäntöjen päivittämistä. Samalla on tärkeää varautua muutoksiin asiakasviestinnässä, neuvonnassa ja sidosryhmäyhteistyössä, jotta muutokset voidaan toteuttaa hallitusti.

Toiminnan tavoitteet ja painopisteet

1. Jätehuoltomääräysten päivittäminen

EU-sääntelystä tulevat sitovat kierrätystavoitteet edellyttävät, että Suomen kierrätysastetta on nostettava voimakkaasti. Jätelakiin ja -asetukseen valmisteltujen muutosten rinnalla on tarkasteltava myös alueellista sääntelyä, jolla voidaan edistää jätteiden erilliskeräystä ja materiaalihyötykäyttöä.

Jätehuoltomääräysten päivitystarpeet tullaan tarkastelemaan ja muutokset tekemään vuoden 2027 aikana, kunhan jätelainsäädäntöön tehtävät muutokset on hyväksytty. Päivitystarpeet kohdistuvat erityisesti kierrätettävien jätteiden keräysvelvoitteisiin, mutta samalla tarkastellaan muutakin sääntelyä. Jätehuoltomääräysten päivityksen yhteydessä on tarkistettava myös kierrätettävien jätteiden kuljetusalueajaukset ottaen huomioon uusimmat keräyksen laajentamisen vaikutusarvioinnit.

2. Jätehuollon palvelutason tarkistaminen

Jätelautakunta on määritellyt jätehuollon palvelutasossa, millaisia jätehuoltopalveluja kuntalaisille tarjotaan sen toiminta-alueella. Palvelutaso on hyväksytty vuoden 2023 lopussa ja se on voimassa vuoteen 2030 saakka. Palvelutasoa hyväksyttäessä päätettiin, että sen voimassaolokauden puolivälissä arvioidaan palvelutason ajantasaisuus, toimivuus ja vastaavuus muuttuneeseen toimintaympäristöön. Tämä tarkastelu sekä mahdolliset palvelutason päivitykset tehdään vuoden 2027 aikana.

Palvelutason toteutumista ja ajantasaisuutta arvioidaan yhteistyössä kunnallisen jäteyhtiö Jätekuon kanssa. Arvioinnissa tarkastellaan muun muassa palvelujen saavutettavuutta, kattavuutta, käyttöastetta ja kustannuskehitystä sekä sitä, vastaavatko palvelut asiakaskyselyjen tulosten ja asiakaspalautteiden perusteella kuntalaisten tarpeita eri puolilla toimialuetta.

Kuntien yhteyshenkilöiltä sekä Lupa- ja valvontavirastolta pyydetään näkemys siitä, miten palvelutason toteutuminen näyttäytyy kuntien ja valvontaviranomaisen näkökulmasta. Tarvittaessa valmisteluun osallistetaan myös muita sidosryhmiä. Tarkastelumenettely toteutetaan kuitenkin palvelutason kokonaisuudistusta kevyempänä arviointina.

Tarkastelun pohjalta tehdään tarvittavat päivitykset palvelutasoon. Palvelutasossa esitetään palvelukokonaisuuksittain se, millaisesta jätehuoltopalvelusta on kyse, minkä tasoista palvelua tarjotaan ja mitä asioita palveluun liittyen on syytä huomioida. Palvelutasossa tuodaan esille myös se, mille tahoille palvelu on tarkoitettu. Palvelutasossa käsiteltäviä palveluja ovat sekajätteen ja kierrätettävien jätteiden kiinteistöittäinen keräys ja aluekeräys, lajitteluasemat, vaarallisten jätteiden vastaanotto, isokokoisten jätteiden ja isojen jäte-erien noutopalvelut, saostus- ja umpisäiliölietteiden kuljetukset ja vastaanotto sekä puutarhajätteiden vastaanotto. Lisäksi

palvelutasossa käsitellään Jätekukon toteuttama palveluneuvonta ja viestintä sekä jätehuollon viranomaispalvelut.

Palvelutason päivityksessä pyritään siihen, että palvelutason rakenne ja esittämistapa ovat mahdollisimman yhtenäisiä muiden Itä-Suomen jätehuoltoviranomaisten palvelutasomäärittelyjen kanssa. Tätä varten alueen jätehuoltoviranomaiset valmistelevat yhteistyössä yhteistä palvelutasomallia jo vuoden 2026 aikana.

3. Jätepoliittisen ohjelman edistäminen ja seuranta

Jätelautakunnan toimialueen kunnat hyväksyivät yhteisen jätepoliittisen ohjelman vuonna 2023. Ohjelma on voimassa vuoteen 2030 saakka. Ohjelmalla ohjataan kuntien omaa kiertotaloustoimintaa ja alueen jätehuollon kehittämistä. Vuoden 2027 aikana arvioidaan ohjelman toteutumista ohjelmakauden puolivälissä ja tunnistetaan toimenpiteet, joilla ohjelman tavoitteiden saavuttamista voidaan edistää ohjelmakauden loppuvuosina.

Kuntien toiveiden mukaisesti jätehuoltoviranomainen järjestää vuoden 2027 aikana kuntatoimijoille kiertotalousteemaisen seminaarin. Lisäksi jatketaan yhteistyöryhmän toimintaa, jonka tavoitteena on jakaa tietoa, kokemuksia ja hyviä käytäntöjä ohjelman toteuttamiseksi.

4. Jätehuollon seuranta

Jätehuoltoviranomaisen lakisääteiseen perustehtävään kuuluu seurata sitä, että kunnan jätehuollon järjestämisvastuulle kuuluvat kiinteistöt liittyvät säännösten mukaisesti jätehuoltoon. Seuranta kohdistuu sekajätteen, biojätteen ja pakkausjätteiden keräykseen. Perusseurantaa toteutetaan kuukausittain: kun jätehuolto päättyy kiinteistöltä esimerkiksi omistajanmuutoksen myötä, jätehuoltoviranomainen tarkastelee määräajan jälkeen, onko jätehuoltoon liittymisestä huolehdittu uudestaan.

Uutena kokonaisuutena jätehuoltoviranomainen ottaa suurempaa vastuuta kompostoinnin seurannasta. Kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset tekevät määräajoin muutamina päivinä vuodessa kompostointitarkastuksia, jotka kohdennetaan erityisesti alueille, joissa kompostoinnin aiheuttamat haitat ovat aiheuttaneet valvontaviranomaiselle yhteydenottoja. Aikaisemmin Jätekukon neuvoja on ollut mukana kompostointitarkastuksilla, ja Jätekukolla on ollut roolia myös tarkastusten tukitehtävissä. Jatkossa nämä tehtävät siirtyvät jätehuoltoviranomaiselle. Jätehuoltoviranomainen myös koordinoi tarkastusten järjestämistä. Vastuu tarkastusten toteuttamisesta on kuitenkin valvovilla viranomaisilla.

Sekajätteen, biojätteen ja pakkausjätteiden jätehuollon seurannan lisäksi jatketaan saostus- ja umpisäiliölietteiden jätehuollon seurantaa. Seurantaa toteutetaan vähintään kahdella kohdealueella yhteistyössä kuntien ympäristönsuojeluviranomaisten kanssa. Tarkastelussa selvitetään lietteitä tuottavat kiinteistöt ja kartoitetaan, toteutuvatko säiliöiden tyhjennykset jätehuoltomääräysten mukaisesti. Jos tyhjennyksiä ei ole tehty määräysten mukaisesti, kehoitetaan

kiinteistön haltijaa tyhjennysten tilaamiseen. Samalla tiedotetaan lietteiden omatoimisen käsittelyn mahdollisuudesta, ilmoitusmenettelystä ja velvoitteista.

Seurannan yhteydessä ylläpidetään jätehuollon asiakasrekisteriä. Rekisteriin lisätään uusien jätehuoltoon liitettävien kiinteistöjen tiedot, tarkistetaan olemassa olevien tietojen ajantasaisuus ja tehdään tarvittavat korjaukset yhteistyössä Jätekuon kanssa. Erityistä huomiota kiinnitetään nyt siihen, että rekisteriin saataisiin päivittyä mahdollisimman kattavasti tiedot niistä viemäriverkoston ulkopuolisista kiinteistöistä, joissa syntyy saostus- ja umpisäiliölietteitä. Nämä tiedot ovat edelleen puutteelliset.

Talousarvioluonnos

Jätehuoltoviranomaisen määräraha vuodelle 2027 on 453 000 euroa. Suurimman osan menoista muodostavat henkilöstökulut. Palvelujen ostoissa merkittävimpiä ovat ICT-kustannukset, viestintään liittyvät kustannukset (esimerkiksi postitus- ja puhelinkulut) sekä vuokratulot. Lisäksi kustannuksia tulee luottamushenkilötyöstä.

Jätelautakunnan toiminnan kustannukset katetaan kuntien tekemän sopimuksen mukaisesti kokonaisuudessaan jätemaksuilla (perusmaksun jätelautakuntaosalla), joten nettotulos on vastuukunnan kannalta aina nolla.

	TOTEUMA 2025	KÄYTTÖSUUNNITELMA 2026	TALOUSARVIO 2027
TOIMINTATULOT	385 000	428 000	453 000
Henkilöstömenot	-340 305	-374 000	-405 200
Palvelujen ostot	-35 860	-47 000	-41 600
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-650	-1 000	- 1 000
Vuokramenot	-8 340	-6 000	-5 000
Muut toimintamenot	0	0	-200
TOIMINTAMENOT	-385 155	-428 000	-453 000
TOIMINTAKATE	-155	0	0

Toimivallan peruste

Kuopion kaupungin hallintosääntö 30 ja 37 §

Vaikutusten arviointi

Jätehuoltomääräysten päivittäminen sekä jätehuollon palvelutason arviointi varmistavat, että alueellinen sääntely ja palvelut vastaavat muuttuvaa lainsäädäntöä, tiukentuvia kierrätystavoitteita

sekä kuntalaisten tarpeita. Palvelutason tarkistaminen tukee palvelujen toimivuuden ja kustannustehokkuuden ylläpitämistä eri puolilla toimialuetta. Samalla voidaan tunnistaa mahdollisia kehittämistarpeita ja varmistaa, että jätehuoltopalvelut pysyvät tarkoituksenmukaisina myös toimintaympäristön muuttuessa.

Jätehuoltoviranomaisen lakisääteinen toiminta vaikuttaa myönteisesti alueen asukkaisiin. Viranomaisen tehtävien hoitaminen vaikuttavasti varmistaa, että jätehuolto on järjestetty toimivasti alueen asuin- ja vapaa-ajan kiinteistöillä. Vaikka osa asiakkaista voi kokea jätehuoltoon liittyvien velvoitteiden seurannan kielteisenä, seurannalla turvataan asukkaiden tasapuolinen kohtelu ja kustannustehokkaan jätehuoltojärjestelmän toteutuminen koko toimialueella. Samalla seuranta edistää sitä, että kunnan jätehuollon järjestämisvastuulle kuuluvat jätteet ohjautuvat asianmukaiseen keräykseen ja käsittelyyn, mikä vähentää ympäristö- ja terveyshaittojen riskiä.